

Műhely

Egy sikertelen agrárpárti kísérlet, az Agrárszövetség

Az Agrárszövetség önállóan egyszer sem tudta átlépni a parlamenti küszöböt, de ettől függetlenül érdemes a vizsgálatra, hisz több cikluson keresztül rendelkezett képvisellel a magyar törvényhozásban. Jelen tanulmányban azon hipotézisből indulok ki, hogy az 1990-es években működő Agrárszövetség nevű pártot, ha tipizálni kívánjuk, akkor az agrárpártok családjába sorolható be, míg eredet alapján az utódpartok közé tartozik.

Ha pártcsaládba tartozás alapján kívánjuk besorolni az Agrárszövetséget, akkor először is azt kell meghatároznunk, mit értünk pártcsalád alatt. A párt család fogalmának meghatározásához a Mair-Mudde szerzőpáros definícióját használom: A pártok családokba csoportosíthatók, aszerint, hogy eredetileg mely érdekek képviselésére jöttek létre, melyik nemzetközi pártszövetséghez tartoznak, milyen gyakorlati politikát folytatnak, milyen értékek mentén alakítják ki programjait, és milyen címkéket használnak, mi az elnevezésük. (Mair – Mudde 1998. 214-215.)

A pártcsaládok tipizálása tekintetében a Gallagher-Laver-Mair szerzőhármas kategorizálása a legelterjedtebb. (Gallagher – Laver – Mair 2011. 238-277.) Az agrárpártok réteg és speciális érdekpártok, amelyek a gazdálkodók és az agrárszektor képviselésére jöttek létre. A decentralizáció hívei, sok esetben iparellenesek, voltak, a környezetvédelem emiatt szintén fontos számukra. Az agrárpártok hangsúlyozzák a jóléti állam értékeit, a társadalmi igazságosságot és az irányított gazdaság szükségességét is, a magánvállalkozások és a magántulajdon hívei, a hagyományos erkölcsi értékek fenntartását részesítik előnyben. (Gallagher – Laver – Mair 2011. 264-265.; Enyedi – Körösi 2004. 101.)

A rendszerváltáskor létrejött pártokat eredetük szerint három nagy csoportba sorolhatjuk:

- - történelmi pártok
- - új pártok
- - kommunista párt utódpartjai. (Körösi – Tóth – Török 2005. 167-168.)

A történelmi pártok csoportjába azok a pártok tartoznak, amelyek a magyar történelem során már korábban működtek, részt vettek törvényhozási választásokon, de legkésőbb 1949-ben megszűnt a tevékenységük.

Új pártok csoportjába azok a pártok tartoznak, amelyeknek jogelődjük, pártként működő elődszervezetük nem volt 1988-89 előtt, tehát 1988. után alakultak meg.

A kommunista párt utódpartjai csoportba azok a pártok tartoznak, amelyek 1989-ben a volt kommunista állampártból a Magyar Szocialista Munkáspártból, vagy annak valamelyik szatellit szervezetéből jöttek létre.

Az Agrárszövetség története

Az Agrárszövetség szervezeti előzménye az MSZMP agrár-reformkörök 1989. május 2-án főn tartott országos tanácskozása után 1989. május 16-án megalakult Agrár-reformkörök Egyesülete volt. A szervezet vezetője Nagy Tamás mezőgazdasági gépészmérnök, gyáli termelőszövetkezeti elnök volt, céljuk az agrárválság enyhítésére független és szektor semleges érdekegyeztető fórum létrehozása volt. (MPPL 2011. 350-351.; MPP 2005. 641.)

Az agrár-reformkörök Heves megyei csoportja viszont már ekkor úgy gondolta, hogy az agrárérdekek érvényesítésére pártot kell létrehozni, ezért kiváltak és 1989. november 24-én Gyöngyösön megalakították a Magyarországi Szövetkezeti és Agrárpártot (MSZAP). A párt elnöke Nyilas János gyöngyössolymosi termelőszövetkezeti elnök lett. (MPPL 2011. 446.; MPP 2005. 669.)

Időközben az Agrár-reformkörök Egyesület többsége is a párttalalakulás mellett foglalt állást, így 1989. december 2-án a Gödöllői Agrártudó-

mányi Egyetem aulájában, 340 küldött részvételével Agrárszövetség néven alakult párttá. Elnökévé Nagy Tamást, főtítkárává Nagy Huszein Tibor bordányi termelőszövetkezeti elnököt választották, és összesen 25 fős elnökséget hoztak létre. Az alapítók nem ideológiai alapon határozták meg magukat, hanem programpártként, és fő céljuk a magyar parasztság és a vidék érdekeinek a képviselése volt. (MPPL 2011. 351.; MPP 1988-1990 2005. 641.)

Az Agrárszövetség szerint meg kell újítani a mezőgazdasági termelést, de ennek során nem szabad felszámolni a jól működő nagyüzemi rendszert, és a parasztság arra felkészületlen részért nem szabad belekényszeríteni az önálló termelésbe. Az államszocializmusban szerzett sérelmek miatt a mezőgazdaságban is jóvátétel kell fizetni. (MPPL 2011. 351.; MPP 2005. 641.)

A pártot elsősorban agárértelmiségiek és termelőszövetkezeti vezetők szervezték. A taglétszámáról nincsenek biztos adatok, egyes becslések szerint 1990 januárjában 12 ezer, más becslések szerint 1990 februárjában 20 ezer tagja volt a pártnak. (MPPL 2011. 351.; MPP 2005. 641.)

Az Agrárszövetséget a Fővárosi Bíróság 1990. január 26-án vette nyilvántartásba, így nem volt jogi akadálya annak, hogy elinduljanak az 1990-es általános országgyűlési választásokon. (MPPL 2011. 351.; MPP 2005. 641.)

A választásra való felkészülés jegyében 1990 januárjának elején választási irodát állítottak fel. (MPP 2005, 641.) A választási kampány során a rivális agrárpárt, a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt (FKgP), valamint a Fiatalkommunisták Szövetsége (FIDESZ), és a Szabad Demokraták Szövetsége (SZDSZ) pszeudokommunistának bélyegezte a pártot, illetve még a zöldbárók jelzöt is megkapták. Az ASZ kampányát az is nehezítette, hogy a termelőszövetkezeti vezetők, és a tagság pártszimpátiája is megoszlott, és többségük baloldali érzelmüként határozta meg magát és ki nyíltan, ki burkoltan a Magyar Szocialista Pártot (MSZP) támogatta. (Kovács 1995. 198.; Ripp 2006. 527.)

Az 1990-es országgyűlési választásokon az ASZ 90 egyéni jelöltet állított, 79-et önállóan, 8-at a Hazafiak Választási Koalíciójával (HVK), 2-t a Szövetség a Faluért, Vidékért (SZFV), 1-et az MSZP-vel közösen. A 20 területi listából 18-ban

állított listát. Budapesten vidéki pártként nem kívántak jelölteket állítani, míg Heves megyében az MSZAP-vel szemben sem egyéni jelölteket, sem területi listát nem állítottak. A 18 területi lista által, országos listát is állíthattak. (NVI)

Az első fordulóban országos összesítésben 154 004 listás szavazatot kapott, ez 3,13%-os arány volt, ami azt jelentette, hogy az ASZ nem tudta átlépni a 4%-os parlamenti küszöböt. Az egyéni képviselőjelöltjei közül 5-en jutottak a második fordulóba. (NVI)

A választási kudarc után a szövetkezeti vezetők egységes támogatásának hiányára hivatkozva az ASZ több vezetője is megjegyezte, hogy „még a saját brancsunk is cserbenhagyott.” (Kovács 1995. 199.)

A második fordulóban végül 2 egyéni választókerület tudtak győzelmet aratni az ASZ jelöltjei. Baranya megyében, a Mohácsi kerületben az SZVF-fel közösen állított jelölt, Wekler Ferenc (egyetemi oktató, Mecsekutadás tanácselnöke) szerezte meg a mandátumot. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Fehérgyarmati kerületben, Vargáné Piros Ildikó (csaholci termelőszövetkezet elnöke) tudott nyerni. (NVI)

Wekler Ferenc, aki amúgy is az SZFV politikusa volt, az Országgyűlés megalakulásakor az SZDSZ frakciójához csatlakozott, míg Vargáné Piros Ildikó továbbra is az ASZ politikusként független képviselő lett. (MPPL 2011. 351.)

Az 1. számú táblázat (Lásd a következő oldalon!) eredményeit végig nézve az állapítható meg, hogy 5% feletti eredményt az alföldi megyékben, illetve Baranya megyében tudott elérni az Agrárszövetség. Az alföldi jobb eredmények elsősorban az agrárágazatban magasabb arányban dolgozó választáspolgároknak köszönhető. A leggyengébben Győr-Moson-Sopron-, Pest-, és Veszprém megyékben szerepelt.

Az, hogy az Agrárszövetség nem tudta átlépni a parlamenti küszöböt, a fentebbi okok mellett annak is volt köszönhető, hogy nem tudott 20-ból 20 területi listát állítani. Az 1990 és 2010 között alkalmazott országgyűlési választási rendszerben azoknak a pártoknak volt esélye átlépni a parlamenti küszöböt, amelyek 20-ból 20 területi listán tudták a szavazatokat gyűjteni. Stratégiai hiba volt részükről Budapest feladása és Heves megye átengedése.

1. táblázat Agrárszövetség területi listás eredményei 1990 (NVI)

Területi lista	elért szavazat	%	helyezés	mandátum szám
Bács-Kiskun	11 836	4,82	6	0
Baranya	13 432	6,64	6	0
Békés	11 864	6,07	5	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	13 329	3,92	8	0
Budapest				0
Csongrád	8 943	4,40	7	0
Fejér	6 769	3,53	9	0
Győr-Moson-Sopron	5 473	2,31	8	0
Hajdú-Bihar	14 056	6,45	6	0
Heves				0
Jász-Nagykun-Szolnok	10 061	5,49	6	0
Komárom-Esztergom	4 735	3,22	9	0
Nógrád	3 328	3,10	9	0
Pest	9 704	2,26	9	0
Somogy	7 564	4,73	6	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	11 978	5,60	7	0
Tolna	5 013	4,18	7	0
Vas	6 874	4,45	7	0
Veszprém	3 803	1,96	11	0
Zala	5 242	3,30	8	0
Összesen	154 004	3,13		0

Ami még versenyhátrányt okozott az ASZ-nek az a késői megalakulása volt, nem tudott részt venni az Nemzeti Kerekasztal (NEKA) tárgyalásokon, illetve a négy igenes népszavazási kampányban sem.

A kerekasztal tárgyalások növelték az Ellenzéki Kerekasztal tagok és kívül maradók közti ismeretségbeli különbséget azáltal, hogy a párt-szervezés legkritikusabb időszakában az EKA tagjai felé fordították a média, és a lehetséges pártaktivisták figyelmét. Ez nem csak elősegítette a pártok intézményesülését, de talán döntően befolyásolta az 1990-es általános országgyűlési választások kimenetelét is. (Tóka 2005. 249-250.) Az EKA és a NEKA tárgyalások az addig alig ismert ellenzéki pártok vezetőinek biztosították nyilvános szereplési lehetőséget és tették őket országosan ismert politikusokká. (Stumpf 1990. 389.)

A 3,13%-os országos eredménnyel az Agrárszövetség állami költségvetési támogatásra lett jogosult. A következő két évben az energiát és az anyagi forrásokat megyei irodahálózat kiépítésének szentelték. (Kovács 1995. 198.)

Az Agrárszövetség 1992. december 18-19-én tartotta második kongresszusát. Az ASZ-be beolvadt a Magyar Szövetkezeti és Agrárpárt. A kongresszuson részt vett és felszólalt Palotás János független országgyűlési képviselő, a Köztársaságpárt (KP) elnöke. (MPPL 2011. 351., 392.; MPP 2005. 641.)

1993 januárjában az Agrárszövetség és a Köztársaságpárt együttműködési megállapodást kötöttek. (MPPL 1846-2010 2011. 351.)

Faddi József az FKgP kunszentmiklósi egyéni választókerületi képviselője, 1992. augusztus 4-én elhunyt, ezért időközi választást kellett tartani a választókerületben. Az 1992 novemberében

és decemberében tartott kunszentmiklósi időközi választás mind a kettő fordulója érvénytelen lett. A megismételt választást 1993 márciusában-áprilisában tartották meg. Itt az ASZ elnöke Nagy Tamás, az ASZ és a KP közös jelöltjeként indult, és a második fordulóban megnyerte a mandátumot, úgy hogy 94 szavazattal előzte meg Komáromi Istvánt, az MSZP jelöltjét, a harmadik Bernáth Varga Balázs, az FKgP pártfőügyésze lett. (Hubai 2001. I. 95., II. 242-243.) Így Vargáné Piros Ildikó mellett Nagy Tamás lett az ASZ országgyűlési képviselője. A kunszentmiklósi győzelem azért is volt nagy feyvertény, mert a választókerületet a rivális agrárpárttól az FKgP-től hódította el az ASZ.

1993 augusztusában Nagy Husszein Tibor megoldatlan lakás problémájára hivatkozva lemondott az Agrárszövetség főtitkári posztjáról. (Kovács 1995. 209.; MPPL 2011. 351.)

Az 1994-es választások előtt a pártban nem volt teljes az egyetértés, hogy mely politikai erővel keressék az együttműködést. Nagy Tamás januárban tárgyalt Horn Gyulával, ahol az MSZP részéről 4-6 befutó listás helyet ajánlottak az Agrárszövetségnek. Nagy Tamás ezt nem fogadta el, mert az ASZ önálló agrárpártként kíván működni. Nagy Tamás szerint az MSZP nem természetes szövetségese az ASZ-nek. Véleménye szerint az MSZP a városi munkásérdekeket az agrárérdekek elé fogja helyezni, valamint az MSZP az ASZ-t fiókpárti státuszba süllyesztené. Nagy Tamás elsősorban a liberális pártokkal kívánt együttműködni, míg a pártvezetésből többek nem értettek egyet az egyoldalú szövetségkötéssel. Ennek ellenére Nagy Tamás átvitte az akaratát. 1994. február 22-én az SZDSZ, a FIDESZ és a Liberális Polgári Szövetség - Vállalkozók Pártja (LPSZ-VP) megállapodást kötnek egymással, az 1994-es országgyűlési választások a második fordulójában egymás javára visszaléptetik majd a jelöltjeiket. (Kovács 1995. 201-202.)

Az 1994-es országgyűlési választások előtt Nagy Tamás megkereste Boross Imre ügyvédet, az FKgP volt pártfőügyészét, aki még 1989-ben távozott az FKgP-ből, és az ASZ országos listájának 3. helyét ajánlotta Boross Imrének, cserébe azt várta, hogy a Boross Imre segítsen minél több szavazót átcsábítani az FKgP-től. Boross Imre ezt

elfogadta, és részt vett az ASZ kampányban. (Boross 2007. 141.; Kovács 1995. 205-206.)

Az 1994-es országgyűlési választások jelöltállításai időszakában az ASZ 134 egyéni jelöltet állított, ebből 131-et önállóan, 2-öt az SZDSZ-szel közösen, míg egy jelölt FIDESZ-LPSZ-VP-ASZ-SZDSZ közös jelölt volt. Most mind a 20 területi listát fel tudta állítani az ASZ, és országos listát is állított. (NVI)

Az egyéni jelöltállítások időszakának lezárulta után az Agrárszövetség megállapodást kötött a Zöld Alternatíva (ZA) elnevezésű párttal, amelynek értelemben a ZA két társelnöke, Droppa György az ASZ budapesti listáján harmadik helyet kapta meg, míg Schmuck Erzsébet az ASZ országos listáján a 10. helyre került. Az ASZ ettől a szövetségtől főleg azt várta, hogy a városokban voksokat hoznak számukra a zöld szavazók. (KU 1994. április 11.; MPPL 2011. 484.)

Az Agrárszövetség a kampányát elsősorban Nagy Tamásra alapozta, akik végigjárta az országot, és mindenhol bemutatta a jelöltjeit. (Kovács 1995. 207.)

A választások első fordulójában országos összesítésben 113 384 szavazatot kapott az ASZ, ez 2,1%-os arány volt, ami az jelentette, hogy ismét nem tudták átlépni az akkor már 5%-os törvényhozási küszöböt. Ez az eredmény ráadásul gyengébb volt, mint az 1990-es. Az egyéni választókerületekben összesen 5-ben tudtak a második fordulóra jutni az ASZ jelöltjei, úgy hogy közülük Zwack Péter Kecskemét 2. választókerületben az LPSZ-VP elnökeként volt még az ASZ, a FIDESZ és az SZDSZ jelöltje, míg Dióssy László Veszprém 2-ben az SZDSZ politikusaként, volt az ASZ-szel közös jelölt, így igazából csak 3 saját jelöltje jutott a második fordulóra az ASZ-nek. (NVI)

A második fordulóban a három talpon maradt saját jelölt közül egyedül Tolna megyében, a bonyhádi kerületben Solymosi József (bonyhádi termelőszövetkezet elnöke) tudott mandátumot szerezni. A párt elnöke Nagy Tamás elvesztette a kunszentmiklósi kerületet, úgy hogy az első fordulóban még vezetett, a második fordulóban viszont csak a második lett. (NVI)

Solymosi József az Országgyűlés megalakulásakor az SZDSZ frakció tagja lett, de továbbra is az ASZ politikusa maradt. (MPPL 351-352.)

A 2. számú táblázatban látható adatok alapján megállapítható, hogy az Agrárszövetség szereplése az 1990-es választásokhoz képest a megyei listás választókerületek esetében jóval kiegyenlítettebb lett. Darabszámra 1990-hez képest csak Tolna- és Veszprém megyékben tudott több szavazatot szerezni, mindenhol máshol gyengébben szerepelt.

Az Agrárszövetség 1994. november 12-én tartotta a harmadik kongresszusát, itt a Nagy Tamás nem indult újra az elnöki tisztségért. A küldöttek Solymosi Józsefet a párt egyetlen országgyűlési képviselőjét választották meg a párt elnökének, Németh Imrét, a Pest megyei Agrárkamara ügyvezetőjét általános alelnöknek, valamint Mayer Bertalant, a csepregi termelőszövetkezet elnökét az országos választmány elnökének. A jelenlévők úgy foglaltak állást, hogy megőrzik a párt önál-

lóságát. (NSZ 1994. november 14.; MPPL 2011. 351.)

A párt 1997. február 21-22-én Szekszárdon tartott negyedik kongresszusán Agrárszövetség - Nemzeti Agrárpártra változtatta a nevét. A küldöttek felkérték Solymosi Józsefet, a párt elnökét hogy lépjen ki az SZDSZ frakcióból, és a függetlenek között folytassa a parlamenti munkát. Solymosi József ennek a kérésnek eleget is tett, és 1997. február 24-én ki is lépett az SZDSZ frakcióból. (MH 1997. február 24.; MN 1997. február 24.; MH 1997. február 25.; MPPL 2011. 351-352.)

Az Agrárszövetség 1998. január 13-án az MSZP-vel választási szövetséget kötött, amelynek értelmében nem állít önálló jelölteket és listákat az 1998-as általános országgyűlési választásokon, az MSZP pedig négy befutó helyet biztosít az országos listáján az Agrárszövetség számára,

2. táblázat agrárszövetség területi listás eredményei 1994 (nvi)

Területi lista	elért szavazat	%	helyezés	mandátum szám
Bács-Kiskun	8 726	3,38	7	0
Baranya	5 086	2,31	9	0
Békés	4 420	2,07	10	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	8 462	2,14	8	0
Budapest	19 610	1,76	10	0
Csongrád	6 181	2,87	8	0
Fejér	4 339	2,03	9	0
Győr-Moson-Sopron	3 846	1,62	9	0
Hajdú-Bihar	6 370	2,44	8	0
Heves	3 128	1,73	8	0
Jász-Nagykun-Szolnok	4 423	2,02	8	0
Komárom-Esztergom	2 820	1,69	8	0
Nógrád	2 057	1,69	8	0
Pest	8 115	1,66	10	0
Somogy	3 992	2,24	7	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5 003	1,93	8	0
Tolna	5 401	4,18	7	0
Vas	4 029	2,60	7	0
Veszprém	4 022	1,94	8	0
Zala	3 354	2,06	8	0
Összesen	113 384	2,1		0

valamint az Agrárszövetség elnöke Solymosi József az MSZP egyéni képviselőjelöltjeként indul a bonyhádi egyéni országgyűlési képviselői választókerületben. (MN 1998. január 14.; NSZ 1998. január 14.; MPPL 2011. 352.)

Az 1998-as országgyűlési választások során Solymosi József a bonyhádi kerületben az első fordulóban még az első helyen végzett, viszont a második fordulóban második lett a Fidesz jelöltje Potápi Árpád mögött, így elvesztette az egyéni mandátumot. Viszont az MSZP országos listájáról az ASZ mind a 4 politikusa, Mayer Bertalan, Németh Imre, Bodzás Ferenc, Solymosi József bejutott a törvényhozásba, és mind az Országgyűlés megalakulásakor mind a négyen az MSZP frakciójához csatlakoztak. (NVI; MO)

2001 novemberében felmerült, hogy az Agrárszövetség a formálódó Összefogás Magyarországiért Centrum (Centrum) nevű párthoz fog csatlakozni. (MN 2001. november 20.; NSZ 2001. november 17.) Közben 2001. november 21-én az Agrárszövetség elnöke, Mayer Bertalan (egyben az MSZP országgyűlési frakciójának tagja) Szegeden a következő kijelentéseket tette: „A Horn-kormány magára hagyta a mezőgazdaságot, a Fidesz-MPP pedig becsapta és elárulta a vidéket.” Persze, Mayer Bertalan azt is hozzátette, hogy az Agrárszövetség az MSZP-vel közösen dolgoz ki agrárprogramot. Gyümölcsözőnek nevezte az MSZP és az Agrárszövetség együttműködését, és bejelentette, hogy kezdeményezik a megállapodás megújítását. (DV 2001. november 22.; FMH 2001. november 22.) Előbbiek fényében nem meglepő, hogy a Centrumot 2001. november 29-én létrehozók között nem volt ott az Agrárszövetség, viszont ott volt Nagy Tamás az Agrárszövetség volt elnöke, a Zöldszalag Mozgalom képviselője. (MN 2001. november 30.; NSZ 2001. november 30.)

A korabeli sajtóban nincs információ az ezután történekről, de az biztos, hogy törés következett be az Agrárszövetségben, hisz annak különböző vezetői más-más pártok színeiben indultak a 2002-es általános országgyűlési választásokon. Mayer Bertalan az Agrárszövetség elnöke végül a Centrum képviselőjelöltje lett Vas megyében, a kőszegi egyéni országgyűlési képviselői választókerületben, illetve a Centrum Vas megyei területi listájának listavezetője volt.

Németh Imre alelnök viszont az MSZP országos listáján 54. helyen volt, míg Solymosi József a 91-ik helyet kapta. (NVI)

A 2002-es országgyűlési választások első fordulójában Mayer Bertalan a kőszegi választókerületben végül a 4. lett 3,06%-os eredménnyel, míg a Centrum 3,9%-os eredményt ért el országosan, így Mayer Bertalan listáról sem tudott újra bejutni a törvényhozásba. Németh Imre az MSZP országos listájáról viszont bejutott a Parlamentbe, és ismét az MSZP frakciójához csatlakozott. Solymosi József viszont nem került be ismét. (MVI; MO)

Németh Imre a Medgyessy-, majd a Gyurcsány-kormány földművelésügyi minisztere lett. Ezt a pozíciót 2005. május 1-ig töltötte be. (Bölony – Hubai 2004. 172.; MPPL 1846-2010 2011. 352.) Az országgyűlési képviselő a 2002-2006-os parlamenti ciklus végéig volt, egész idő alatt az MSZP frakció tagjaként. A 2006-os országgyűlési választásokon az MSZP országos listájának 61. helyét kapta meg, illetve Pest megyében a Nagykáta egyéni országgyűlési képviselői választókerületben indult az MSZP színeiben, ahol sem az első, sem a második fordulóban nem sikerült megelőznie Czerván Györgyöt a Fidesz-KDNP jelöltjét, így nem sikerült neki a Parlamentbe jutni sem innen, sem az országos listáról. (NVI; MO)

Az Agrárszövetséget a Fővárosi Bíróság 2003. augusztus 18-ai hatállyal visszaminősítette pártból társadalmi szervezetté, mert nem állított egyetlen egyéni képviselőjelöltet sem az 1998-as, sem pedig az 2002-es általános országgyűlési választások során. (MPPL 2011. 352.) Ezzel az Agrárszövetség végleg eltűnt a magyar belpolitikai élet színpadjáról.

Konklúzió

A bevezetőben ismertetett jellemzői az agrárpártoknak ráillenek az Agrárszövetségre. Az Agrárszövetség neve, céljai, annak vezetői mind azt bizonyítják, hogy a párt az agrárszektor, illetve az abból élők érdekeinek képviselője lett, illetve főleg az agrárnépességet célozta meg, mint potenciális szavazóbázist.

Az Agrárszövetség eredete szerint egyértelműen a kommunista párt utódpartjai közé sorolható be, hisz az az MSZMP agrárreformköreiből jött létre.

Az Agrárszövetség sikertelensége több oknak is volt köszönhető: Lemaradt az EKA, NEKA tárgyalásokról. Az 1990-es választásokon nem állított 20-ból 20 területi listát. Az utódpartisága hátrány okozott, hisz támogatói egy része a választások során inkább az MSZP-hez húzott, valamint az 1990-es választási kampány során nem tudott lemosni magáról az pszeudokommunista bélyeget. Míg mikor az 1994-es választásokra feléledt a Kádár-rendszer iránti nosztalgia, akkor azt nem tudta kihasználni.

Mivel agrárpart volt ezért fő riválisának az FKGP tekinthető, amely történelmi pártként erősebb brand volt, amelyet nem tudtak megtörni annak belső válságai sem, illetve ellensúlyozni tudta a Torgyán József politikája. Így nem volt esélye az Agrárszövetségnek a helyére lépnie.

Összefoglalva az Agrárszövetség egy utódpart és agrárpart volt, amely főleg 1990-es években működött, és az első három parlamenti ciklusban parlamenti képvisellel rendelkezett, de saját frakcióval nem. A rendszerváltás során létrejött azon pártok közé tartozik, amelyek nem voltak esélytelenek a parlamenti küszöb átlépésére, de mégsem sikerült elérniük azt.

TÁBORI FERENC

Hivatkozott szakirodalom

Boross Imre (2007): Visszaemlékezés a változó világra, Gondolat Kiadó, Budapest

Böhlöny József – Hubai László (2004): Magyarország kormányai 1848-2004, Akadémia Kiadó, Budapest,

Enyedi Zsolt – Körösi András (2004): Pártok és pártrendszerek, Osiris Kiadó, Budapest
Gallagher, Michael – Laver, Michael – Mari, Peter (2011): Representative Government in Modern Europe, McGraw – Hill Higher Education, Maidenhead Berkshire

Hubai László (2001): Magyarország XX. századi választási atlasza 1920-2000, Napvilág Kiadó, Budapest, I-II.

Kovács Dezső (1995): Egy pragmatikus párt vágyakra építve – Agrárszövetség In.: Parlamenti Választások 1994. – Politikai szociológiai körkép Szerk. Bóhm Antal – Szoboszlai György MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 197-211. o.

Körösi András – Tóth Csaba – Török Gábor (2005): A magyar politikai rendszer, Osiris, Budapest,

Magyarországi pártprogramok 1988-1990 (MPP 2005): Szerk.: M. Kiss József – Vida István, ELTE – Eötvös Kiadó Budapest

Magyarországi politikai pártok lexikona 1846-2010 (MPPL 2011): Főszerk. Vida István, Gondolat Kiadó – MTA-ELTE Pártok, Pártrendszerek, Parlamentarizmus Kutatócsoport, Budapest

Mair, Peter – Mudde, Cas (1998): The Party Family and Its Study, Annual Review of Political Science, 1998. 1., 211-229. o.

Ripp Zoltán (2006): Rendszerváltás Magyarországon 1987-1990, Napvilág Kiadó, Budapest

Stumpf István (1990): Pártosodás '89, Magyarország Politikai Évkönyve 1990. 386-398. o.

Tóka Gábor (2005): A törésvonalak, a pártok és az intézmény rendszer In.: Törések, hálók, hidak. Választói magatartás és politikai tagolódás Magyarországon Szerk.: Angelusz Róbert – Tardos Róbert, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, Budapest, 2005., 243-322. o.

Hivatkozott internetes források

Magyar Országgyűlés hivatalos honlapja (MO) www.parlament.hu, Utolsó megtekintés időpontja: 2021. október 29.

Nemzeti Választási Iroda hivatalos honlapja (NVI) www.valasztas.hu, Utolsó megtekintés időpontja: 2021. október 29.

Hivatkozott Napilapok

Délvilág (DV), Fejér Megyei Hírlap (FMH), Kurír (KU), Magyar Hírlap (MH), Magyar Nemzet (MN)

Népszabadság (NSZ)